

LESBRIEF HET RAADSEL VAN DE VERDWENEN RING

Voor groep 5, 6 & 7

Thema: eenzaamheid, ouder worden, dementie, zorgen voor anderen, samenleving

Auteur: Martine Kamphuis

Illustraties: Jade van de Zalm

Lesbrief gemaakt door: De Gouden Zebra

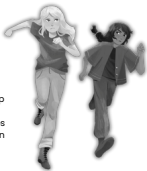

 ploegsma

Het raadsel van de verdwenen ring is een detective voor lezers van 9-12 jaar, waarin twee vriendinnen - en een puppy! - op zoek gaan naar een dief die oude mensen besteeft.

Emmy's oma vergeet veel, dus als ze haar ring kwijt is, denkt iedereen dat ze hem zelf zoekgemaakt heeft. Iedereen... behalve Emmy! Zij wil op onderzoek gaan in het tehuis waar oma woont. Maar hoe kan ze daar zo vaak naartoe zonder dat het opvalt?

Gelukkig heeft haar beste vriendin een puppy gekregen, en de meiden merken dat de oude mensen heel erg opvrolijken van het hondje. Dat is een mooi onderwerp voor het werkstuk dat ze moeten maken, en zo hebben ze meteen een goede smoes om elke dag naar het tehuis te gaan. Er zijn verdachten genoeg, zoals een jongen die zijn oude buurman opzoekt en doet alsof hij ook speurt naar de dief. De meiden zetten een val en wachten vol spanning...

OVER DE LESBRIEF

Het boek *Het raadsel van de verdwenen ring* kun je perfect gebruiken als uitgangspunt om in de klas te praten over eenzaamheid onder ouderen en het zorgen voor anderen in de maatschappij. De lesbrieven geeft aanknopingspunten om op verschillende manieren met de thema's aan de slag te gaan. Wil je het betekenisvol maken voor kinderen? Benader dan van tevoren een verpleeghuis in de buurt en vraag of en waar de behoefte ligt voor de ouderen die er wonen. Zo kun je met de klas ook daadwerkelijk in actie komen voor de ouderen in de buurt.

I. VERHAALBEGRIIP

Nodig:

- Kaartjes met vragen (vooraf maken)

INSTRUCTIE

Praten over het verhaal vergroot taalbegrip én leesplezier. Deel de klas in groepjes in en laat hen in drie rondes met elkaar in gesprek gaan. Je kunt hier verschillende werkvormen voor gebruiken, zoals een speeddate of groepsgepraak.

Ronde 1: Praten over het verhaal

- Als Emmy op bezoek gaat bij oma is het eigenlijk niet zo gezellig. Emmy zucht en denkt "was oma maar zoals vroeger". Wat is er veranderd sinds vroeger?
- Hoe voelt Emmy zich over oma?
- Waarom is Emmy's moeder soms geïrriteerd als ze met oma belt?
- Wat weet je over de band tussen Iryanan en oma?
- Wat weet je van de bijzondere band tussen Abdel en meneer de Graaf?
- Wat vinden Emmy en Iryanan van Charlotte?
- Hoe reageren de ouders op puppy Boemer?
- Waarom denken Emmy en Iryanan dat er spullen gesloten worden?
- Wat doen Emmy en Iryanan allemaal om de dader op te sporen?
- Hoe wordt de dader uiteindelijk gevonden?

Ronde 2: Praten over leesbeleving

- Welk gevoel kreeg je bij het lezen van dit verhaal? (Blij, verdrietig, boos, bang etc.) Kun je ook uitleggen waarom?
- Wie zou het boek ook moeten lezen? Aan wie zou je het boek aanraden?
- Wat zou je je ouders/verzorgers vertellen over dit verhaal?

Ronde 3: Praten naar aanleiding van het verhaal

- Wat heb je in het verhaal geleerd over dementie? Heb je zelf mensen in je omgeving die dementie hebben?
- Oma woont in een verpleeghuis. Ben jij wel eens in een verpleeghuis geweest? Wat herinner je je daarvan?
- Even denken Iryanan en Emmy dat Abdel de dief is. Zij verdenken hem ten onrechte. Ben je zelf wel eens ergens onterecht van beschuldigd? Hoe voelde dat?
- Oma wordt door haar dochters niet geloofd wanneer zij zegt dat er gestolen wordt. Wat vind je ervan dat mensen oudere mensen niet altijd geloven?
- Sommigen ouderen voelen zich eenzaam. Wat zou jij voor mensen kunnen doen die eenzaam zijn?

2. DIALOOG: OUDER WORDEN

Nodig:

- A3 papieren placemats
- PowerPointpresentatie met thema's en voorbeeldvragen

INSTRUCTIE

Het raadsel van de verdwenen ring biedt veel aanleiding om door te praten over familieleden, over ouder worden, over eenzaamheid of over dementie. Wat speelt er bij jullie in de klas? In deze opdracht delen leerlingen ervaringen en gaan zij met elkaar in gesprek over ouderdom en hun eigen familie. Werk toe na een dialoog in de klas.

- Welk beeld hebben kinderen eigenlijk van ouderen en 'oud zijn'?
- Maak groepjes van 4 leerlingen. Deel placemats uit. Vraag kinderen midden op de placemat 'ouderen' te schrijven en er omheen vakken te tekenen. Daarna mogen zij associëren en aantekeningen maken op hun eigen vakje op de placemat. Waar denken zij aan?

- Draai de placemat daarna rond zodat iedereen elkaars aantekeningen kan lezen. Vraag voor: wanneer is iemand eigenlijk 'oud'? Is dat gekoppeld aan iemands leeftijd? Uiterlijk? Gedrag? En is dat een feit of een mening? Bespreek klassikaal. Hebben kinderen hetzelfde beeld? Zijn er overeenkomsten of verschillen tussen het beeld dat kinderen hebben van ouderen?
- Maak een binnen- en buitencirkel in de klas met de gezichten naar elkaar toe, zodat er steeds twee leerlingen tegenover elkaar staan. De leerlingen voeren steeds een speeddate. Per ronde komt er een thema op het bord (de PowerPointpresentatie), met een aantal voorbeeldvragen. Geef leerlingen steeds 1 minuut de tijd. Zet een timer aan. Leerlingen in de binnenste cirkel draaien steeds een ronde door, zodat zij elke ronde een nieuwe gesprekspartner hebben.

RONDE 1

- Leven jouw oma en/ of opa nog?
- Zie of spreek jij je eigen opa/oma vaak?
- Heb je altijd zin om naar je opa/oma te gaan, wanneer wel/niet?

RONDE 2

- Waar praat je over met je opa/oma?
- Zijn er ook onderwerpen waar je liever niet over praat met je opa/oma?
- Wat weet je van de jeugd van je opa/oma?

RONDE 3

- Ken je ouderen die hulp of zorg nodig hebben?
- Zijn er regels of gewoonten binnen jouw familie/cultuur hoe je met oudere mensen omgaat?
- Ken je mensen die dementie hebben?
- Ben je wel eens in een verpleeghuis geweest?

RONDE 4

- Wat leer je van oudere mensen? En wat kunnen zij leren van jou?

RONDE 5

- Ontmoet je ook andere oudere mensen? (in de buurt?)
- Wat bespreken jullie?
- Gedraag jij je anders bij jonge als bij oudere mensen? Zo ja, hoe?
- Weet jij of er ouderen eenzaam zijn in jouw buurt?
- Voel jij je verantwoordelijk om op bezoek te gaan bij ouderen in de buurt (of bij familieleden)?

RONDE 6

- Soms zijn er voordelen over ouderen of worden zij niet serieus genomen. Wat vind je daarvan?

- Kies na een aantal rondes een thema om over door te praten in de klas. Maak steeds weer een verbinding met het verhaal. Bijvoorbeeld: Abdel en meneer de Graaf hebben een bijzondere band en zien elkaar vaak. Bespreek klassikaal:

1. Ga jij op bezoek bij ouderen? Waarom wel/niet?
2. Wat kun je leren van iemand die ouder is?
3. Hoe kun je ervoor zorgen dat jonge en oude mensen elkaar ontmoeten?

3. LEER JOUW OPA OF OMA KENNEN

Nodig:

- Digibord
- Notitieboek
- Computer
- A6-blaadje, iets dikker papier, met potlood en gum
- Mooie schrijffen
- Verschillende kleuren dikker papier of karton om een lijst te maken
- Materiaal om mee te versieren: tekenmateriaal, papier, knopen, glitters, stickers, veren, schelpen, pompoms, etc.
- Afdekzijl of kranten
- Lijm

INSTRUCTIE

Leer je opa of oma (of een ander ouder iemand die dierbaar voor je is) kennen en maak een elfje voor hem of haar.

- Praat met de kinderen in de klas over welk ouder iemand dierbaar is in hun leven. We gaan door op de eerdere opdracht, dus we gaan hier uit van iemand van 65+ jaar oud. Dit kan een opa of oma zijn of misschien een oudere oom, tante of buurman zoals Abel en meneer De Graaf in het boek. Voor het gemak refereren we in deze opdracht aan opa of oma.
- Voor deze speciale persoon in hun leven maken wij een Elfje. Leg uit aan de kinderen wat een elfje is:

ELFJE

Een *elfje* is een gedicht van elf woorden met vijf regels: de eerste regel heeft één woord, de tweede regel twee woorden, de derde regel drie woorden, de vierde regel vier woorden, en de laatste regel weer één woord. Het laatste woord vat het hele gedicht samen.

- Maak als juf of meester een voorbeeld *elfje* over je eigen opa of oma en schrijf deze op het digibord.
- Om een *elfje* te maken dat écht over de opa of oma gaat, geef je de kinderen als opdracht mee om thuis hun opa of oma te interviewen. Zodat ze meer te weten kunnen komen over hun opa of oma.

INTERVIEW

In *Het raadsel van de verdwenen ring* bereiden Emmy en Irynan ook een interview voor. Samen met de klas bedenk je de vragen die je kan stellen. Bespreek hierbij het verschil tussen open vragen en gesloten vragen.

OPEN & GESLOTEN VRAGEN

Gesloten:

- vragen waar je ja of nee op antwoordt
- Deze vragen beginnen met een werkwoord

Open:

- Vragen die beginnen met: wie, wat, waar, wanneer of hoe
- Je vragen beginnen met een vraagwoord

Geef de klas 10 minuten om eerst zelf een aantal vragen op te schrijven. Hierna bespreek je ze en zet je ze allemaal op het digibord. Geef deze vragen uitgeprint mee aan de kinderen naar huis.

Bespreek ook met de kinderen hoe je een goed interview afneemt:

- Neem een open lichaamshouding aan.
- Stel iemand op zijn of haar gemak, door bijvoorbeeld eerst over koetjes en kalfjes te praten.
- Stel de vragen duidelijk en rustig.
- Vraag dóór als je voor je gevoel nog geen antwoord op je vraag hebt gekregen.
- Wees netjes en bedank voor het interview.

De kinderen krijgen de vragen uitgeprint mee. Geef ze ook een notitieboekje met potlood mee, zodat ze de antwoorden kunnen opschrijven. Gaat het nou te snel tijdens het interview en vinden ze het lastig om mee te schrijven, geef dan als tip dat ze het interview kunnen opnemen met een telefoon. Dan kun je het later op een rustig moment uitwerken.

ELFJE SCHRIJVEN

- Nu ze meer te weten zijn gekomen over hun opa of oma kunnen ze het elfje maken.
- Als het elfje op kladpapier goed is gekeurd door de juf of meester kunnen ze dit mooi overschrijven met een kleurpen op een A6-velletje (dikker papier dan printpapier). Laat wat ruimte over aan de randen voor een mooie lijst eromheen.
- Klaar? Laat ze er een mooie lijst omheen maken. Kies hiervoor dikker gekleurd karton en kies voor een lijst van tenminste 2,5 cm breed.
- Versier de lijst met materialen zoals de kinderen het willen, laat het drogen en plak later het lijstje over het papier met het elfje.
- Ze kunnen er als ze willen nog een standaard van karton achter plakken of twee gaatjes maken aan de bovenkant in iedere hoek en hier een touwtje doorheen trekken om het op te hangen. Nu hebben ze een heel speciaal cadeau voor hun opa of oma.

4. VERPLEEGHUIS – EENZAAMHEID

Nodig:

- Contact leggen met een verpleeghuis in de buurt.
- Bekende liedjes van vroeger, speellijsten te vinden op [Spotify](#)
- Laat [dit filmpje](#) zien van het jeugdjournaal over bewegen met ouderen
- Dikker A4-papier en enveloppen voor A5-kaarten
- Schrijf- en tekenmateriaal
- Materiaal om de kaarten te versieren als vouwpapier, knopen, kralen, strijkkralen, pompons etc.
- Laat de kinderen zelf zoeken naar kaarten op [Pinterest](#) die ze leuk zouden vinden om te maken

INSTRUCTIE

Hoe kunnen we eenzame ouderen helpen?

- Ga in gesprek met de leerlingen aan de hand van de volgende vragen:
 - Er zijn ouderen die zich eenzaam kunnen voelen. Hoe zou dat komen, denken jullie?
 - Waar wonen oudere mensen?
 - Waar wonen jouw opa en/of oma?
 - Wat doe jij wel eens met of voor hen?
 - Hoe kunnen we ouderen helpen? Het boek heeft ons al een aantal voorbeelden gegeven, welke kunnen we met elkaar bedenken:
 - Langskomen met een hond
 - Op bezoek, een praatje maken
 - Voorlezen
 - Kaartje of brief sturen
 - Knutselen met ouderen
 - Liedjes zingen
 - Muziek maken
 - Bewegen met ouderen
- Laat het filmpje zien van NOS Jeugdjournaal over een bijzonder project van een klas met een verpleeghuis: bewegen met ouderen.
- De kinderen mogen kiezen wat ze willen doen voor de ouderen van het verpleeghuis in de buurt. Om dit te kunnen organiseren neem je contact op met het verpleeghuis en leg je de ideeën van de klas voor en stem je af wat de behoeften zijn.
- Spreek een activiteit met de kinderen af die ze vanuit school kunnen doen (een kaart maken en opsturen) en kies een activiteit die ze met de ouderen kunnen doen (dus daadwerkelijk op bezoek naar het verpleeghuis).

A5 KAART MAKEN

- Vraag aan het verpleeghuis een lijst met de namen van de bewoners. Verdeel de bewoners onder de kinderen in de klas. Zo heeft ieder een bewoner om een kaart voor te maken.
- Leg de kinderen uit hoe ze een wenskaart kunnen maken:
 - Vouw het A4-papier dubbel in de breedte, zodat je een staande kaart krijgt.
 - Versier de voorkant van de kaart. Kijk voor ideeën op Pinterest.
 - Schrijf je tekst aan de binnenkant van de kaart.
 - Begin met een aanhef, dan stukje tekst en sluit af met een groet. Laat een voorbeeld zien op het digibord.
 - Schrijf het adres op een enveloppe: in het midden op de rechterhelft van de enveloppe, zodat er rechtsboven nog ruimte is voor een postzegel.

ACTIVITEIT IN EEN VERPLEEGHUIS

- Voor de activiteit in een verpleeghuis spreek je met hen af welk moment het beste is: bijvoorbeeld een uurtje in de ochtend.
- Stem met de klas af welke activiteit jullie gaan doen: bijvoorbeeld zingen, knutselen of wandelen met de oude mensen.
- Vraag bij het verpleeghuis naar de namen van de bewoners, zodat de kinderen al weten naar wie ze toe gaan.
- Als het persoonlijke activiteiten zijn, spreek dan af dat er twee kinderen op één ouder persoon worden gezet en regel bij het wandelen een volwassene om mee te kunnen helpen waar nodig. Misschien willen er ouders uit de klas mee?
- Als jullie een optreden verzorgen met liedjes, oefen dan een aantal populaire liedjes van vroeger. Bekijk hiervoor bijvoorbeeld deze [Spotifylijst](#).
- En zo zijn er nog genoeg ideeën die uitgevoerd kunnen worden waarbij je per activiteit kan bekijken welke taken de kinderen zelf kunnen regelen en/of uitvoeren en waar je als leerkracht bij helpt. Door de kinderen deze verantwoordelijkheid te geven groeit de betrokkenheid, succeservaring en het zelfvertrouwen.

5. HULPDIEREN

Nodig:

- [Fragment](#) over hond Grietje
- A3-vellen voor een muurkrant.
- Lijm, stiften.
- Computer en printer

INSTRUCTIE

- Hulpdieren, zoals de puppy van Iryanan, kunnen veel betekenen voor mensen die hulp nodig hebben. Welke hulpdieren ken je nog meer?
- Ga met de klas in gesprek over hulpdieren aan de hand van de volgende vragen:
 - Welk hulpdier ken je uit het boek?
 - Waar zorgt het dier voor?
 - Waarom worden de oudere mensen blij van de puppy, denk je?

- Dieren kunnen dus een positief effect hebben op hoe je je voelt. De ouderen in het verpleeghuis worden vrolijk van puppy Boemer. Vraag de kinderen:
 - Zijn er dieren waar jij blij van wordt?
 - Zijn er dieren waar je graag mee knuffelt (of die je graag aait). Wat doet dat met jou?
 - Hoe kunnen dieren je troosten? Of het gevoel van eenzaamheid verminderen?
- Bekijk de aflevering over hond Grietje. Geef een luisteropdracht mee: wat doet hond Grietje voor ouderen? Wat betekent de hond voor ouderen?
- Er zijn meer (hulp)dieren die een positief effect op mensen hebben.
 - Laat leerlingen in tweetallen kort nadenken: Welke hulpdieren ken je? Bespreek dit klassikaal. (Bijvoorbeeld een paard, kat, vogels).
 - Geef een aantal voorbeelden (Blinde geleiden, signaal, epilepsie, diabetes, psychiatrie, therapeut, verzorging).
- Waar willen de kinderen meer van weten? Trigger hun nieuwsgierigheid en spreek af dat ze in tweetallen meer informatie te zoeken over dit hulpdier.
- Laat ze een muurkrant maken van het hulpdier naar keuze en hetgeen waar dat dier hulp voor biedt. Op een A3-vel kunnen ze teksten en beeld zetten. Geef toegang tot het internet en een printer zodat ze content kunnen uitprinten.
- Hang alle muurkranten in of buiten de klas op, zodat ze deze kunnen laten zien aan hun (groot)ouders.

6. DETECTIVE

INSTRUCTIE

Emmy en Iryanan gaat op onderzoek uit. Zij denken dat er gestolen wordt in het verpleeghuis. Hoe pakken zij dit aan? Vind je hen goede detectives?

- Laat leerlingen in tweetallen de volgende vragen bespreken:
 - Wie verdenken Emmy en Iryanan allemaal?
 - Waarom verdenken zij Charlotte? En waarom Abdel?
 - Wat doen Emmy en Iryanan om de dader te vinden?
 - Welke actie vind jij slim? Wat vind je minder slim?
 - Hoe wordt de dader uiteindelijk ontmaskerd? Welk bewijs is er?

- Bespreek daarna met de klas:
 - Wat doet een goede detective?
 - Waarom is bewijs belangrijk?
 - Wat voor soort bewijs kan er allemaal zijn?
- Een van de dingen die een detective goed moet kunnen, is kritische vragen stellen. Jullie gaan dit oefenen met het spel 'wie van de drie'.
- Vraag drie kinderen om voor de klas te komen en verdeel de rest van de klas in vier groepen.
- De drie kinderen voor de klas moeten alle drie een verhaal vertellen (bijvoorbeeld over iets gekks dat ze hebben meegemaakt). De drie kinderen overleggen op de gang wie wat gaat doen. Twee kinderen vertellen een verzonnen verhaal, één leerling vertelt een waargebeurd verhaal. Hierna komen ze voor de klas en vertellen ze ieder hun verhaal.
- De rest van de klas moet raden welke leerling de waarheid vertelt. Zij mogen na het luisteren naar de verhalen per groep maximaal vijf vragen stellen. De groepen moeten dus goed nadenken welke vraag ze aan wie stellen. Hierna geeft elke groep aan wie zij denken dat de waarheid spreekt.
- Speel een aantal rondjes en bespreek met elkaar na:
 - Kun je zien of iemand liegt of de waarheid spreekt? Zo ja, hoe?
 - Kun je met vragen stellen erachter komen of iemand de waarheid spreekt of liegt? Wat voor soort vragen werken goed?

**VERKRIJGBAAR ALS
HARDCOVER. E-BOOK EN
LUISTERBOEK!**

 ploegsma